Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås en temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta, så att dröjsmålsräntan eller förseningsräntan på skatt som är föremål för betalningsarrangemang eller betalningsuppskov sänks för en viss tid. Förslaget har samband med de åtgärder som statsminister Sanna Marins regering vidtagit för att underlätta situationen för de företag som drabbats av ekonomiska svårigheter på grund av coronavirusepidemin.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL 1
MOTIVERING 3
1 Bakgrund och beredning 3
1.1 Bakgrund 3
1.2 Beredning 3
2 Nuläge och bedömning av nuläget 3
2.1 Betalningsarrangemang för skatter och uppskov med betalning av skatter 3
2.2 Dröjsmålsränta och förseningsränta 6
3 Målsättning 7
4 Förslagen och deras konsekvenser 7
4.1 De viktigaste förslagen 7
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna 8
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser 8
4.2.1.1 Konsekvenser för företagen 8
4.2.1.2 Konsekvenser för den offentliga ekonomin 8
4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet 11
5 Specialmotivering 11
6 Bestämmelser på lägre nivå än lag 12
7 Ikraftträdande 12
8 Förhållande till andra propositioner 13
8.1 Samband med andra propositioner 13
8.2 Förhållande till budgetpropositionen 13
LAGFÖRSLAG 14
Lag om temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta 14

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Coronavirussjukdomen covid-19 har blivit en global pandemi, vilket har stora konsekvenser för ekonomin i Finland och hela världen. För att begränsa spridningen av viruset har det runt om i världen vidtagits begränsande åtgärder i syfte att minimera det sociala umgänget. Stater har också stängt sina gränser för passagerartrafik. I Finland konstaterade statsrådet den 16 mars 2020 i samverkan med republikens president att det råder undantagsförhållanden i landet på grund av coronavirussituationen. Statsrådet utfärdade den 17 mars 2020 två förordningar om ibruktagande av befogenheter enligt beredskapslagen.

Regeringen har beslutat att vidta begränsande åtgärder för att hantera av coronavirussituationen i Finland. Syftet med åtgärderna är att skydda befolkningen och trygga verksamheten i samhället och näringslivet.

Spridningen av coronavirusepidemin och de begränsningsåtgärder som vidtagits för att skydda befolkningen orsakar allvarliga svårigheter för många företag. Efterfrågan på tjänster som tillhandahålls av företag i synnerhet inom turism-, restaurang- och andra servicebranscher har rasat. När försäljningen upphör är företagens likviditet hotad. Små och medelstora företag befinner sig i en särskilt svår situation. Regeringen har vidtagit åtgärder för att trygga företagens finansiering i den här akuta krissituationen. När det gäller beskattningen är målet att underlätta situationen för företagen genom att lindra villkoren för betalningsarrangemang och betalningsuppskov.

1.2 Beredning

Propositionen har beretts vid finansministeriet. Propositionen har behandlats vid delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning. På grund av ärendets brådskande natur har inga utlåtanden begärts om propositionen.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Betalningsarrangemang för skatter och uppskov med betalning av skatter

I 41 § i lagen om skatteuppbörd (11/2018) föreskrivs det om metoder för indrivning av skatter. I 1 mom. räknas de metoder upp som Skatteförvaltningen kan vidta för att driva in skatt efter att ha utrett den skattskyldiges betalningsförmåga och det mest ändamålsenliga indrivningssättet. Enligt 1 mom. 2 punkten kan Skatteförvaltningen vidta betalningsarrangemang för att driva in skatt.

Närmare bestämmelser om förutsättningar för betalningsarrangemang finns i lagens 43 §. Enligt 43 § 1 mom. kan Skatteförvaltningen vidta betalningsarrangemang enligt 41 §, om den skattskyldiges skattebetalningsförmåga har försämrats tillfälligt på grund av underhållsskyldighet, arbetslöshet, sjukdom eller försämrad likviditet eller av något annat särskilt skäl. Ett betalningsarrangemang görs enligt paragrafens 2 mom. på villkor att det inte utgör hinder för användning av återbäringar till betalning av det belopp som betalningsarrangemanget gäller samt av ränta som eventuellt tas ut på detta belopp. I 3 mom. föreskrivs det att betalningsarrangemang av synnerligen vägande billighetsskäl också får göras så att ränta inte tas ut. Enligt bemyndigandet

i 4 mom. får Skatteförvaltningen meddela närmare föreskrifter om vidtagande av betalningsarrangemang, om betalningstid, om säkerhet för tryggande av betalningsarrangemang och om förfarandet i övrigt vid betalningsarrangemang.

Skatteförvaltningen har utfärdat ett beslut om förfarande vid betalningsarrangemang (1017/2019). Enligt 1 § i beslutet kan Skatteförvaltningen i syfte att skatter ska flyta in vidta betalningsarrangemang med en skattskyldig vars betalningsförmåga har försämrats tillfälligt, i stället för att skicka skatterna för indrivning genom utsökning eller vidta andra indrivningsåtgärder. Betalningsarrangemang kan vidtas i fråga om skatter som tas ut av Skatteförvaltningen, med undantag för de skatter som avses i punktskattelagen (182/2010) eller i bilskattelagen (1482/1994), vilka omfattas av de motsvarande arrangemangen med uppskov med betalning av skatt. Vid vidtagandet av betalningsarrangemang bereder och skickar Skatteförvaltningen till den skattskyldige en betalningstidtabell, i enlighet med vilken skatterna ska betalas som jämna poster som fastställts i betalningsarrangemanget.

I 2 § i beslutet finns föreskrifter om hinder för betalningsarrangemang. Betalningsarrangemang vidtas inte, om den skattskyldige har skatter som ska drivas in genom utsökning eller skatteskulder som grundar sig på skatteansvar eller Skatteförvaltningens andra fordringar eller om den skattskyldige fortfarande har obetalda skatter som ingått i ett tidigare betalningsarrangemang eller om den skattskyldige har försummat deklarationsskyldigheten som gäller beskattningen. Betalningsarrangemang vidtas inte heller om det för den skattskyldige finns i kraft ett betalningsprogram i enlighet med lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/1993) eller lagen om företagssanering (47/1993), i vilket skatter som Skatteförvaltningen ska driva in ingår. Dessutom kan Skatteförvaltningen låta bli att vidta betalningsarrangemang om beviljandet av förlängd betalningstid av annan orsak inte är ändamålsenligt för att skatter ska flyta in.

Enligt 4 § i beslutet är maximitiden för betalningsarrangemang utan säkerhet två år. Om det för betalningsarrangemanget har ställts en säkerhet, kan betalningstiden vara längre. Betalningstiden ska ändå definieras så att skatterna inte preskriberas under tiden för arrangemanget. Enligt 5 § i beslutet tas lagstadgade dröjsmåls- och förseningsräntor ut för tiden för betalningsarrangemanget. Betalningsarrangemanget kan av synnerligen vägande billighetsskäl, såsom en fysisk persons helhetssituation eller tryggande av den fortsatta företagsverksamheten, också vara räntefritt.

I 7 § i beslutet finns föreskrifter om förfallande av betalningsarrangemang. Betalningsarrangemanget förfaller, om den skattskyldige inte betalar betalningarna i enlighet med betalningstidtabellen, om det för den skattskyldige uppstår en ny skatteskuld eller om den skattskyldige försummar deklarationsskyldigheten som gäller beskattningen. Skatteförvaltningen kan dessutom låta ett betalningsarrangemang förfalla av annat vägande skäl, om inflytningen av skatter kan antas vara i fara. Enligt beslutet kan ett betalningsarrangemang förnyas endast om förfallandet av betalningsarrangemanget har orsakats av fel hos myndigheterna eller av ett annat mycket vägande motiverat skäl.

I ett betalningsarrangemang kan en skattskyldig som har betalningssvårigheter få extra tid för betalning av skatter som förfallit till betalning. Om den skattskyldige iakttar villkoren för betalningsarrangemanget, skickar Skatteförvaltningen inte den skatt som ingår i betalningsarrangemanget till utsökning. Under ett betalningsarrangemang som är i kraft avförs företaget inte heller ur förskottsuppbördsregistret, och den skatteskuld som ingår i betalningsarrangemanget publiceras inte i skatteskuldsregistret eller på en protestlista.

När Skatteförvaltningen överväger en begäran om betalningsarrangemang bedömer den hur den skattskyldige tidigare iakttagit sina skyldigheter, hur tillfälliga betalningssvårigheterna är samt

vilka möjligheter den skattskyldige har att iaktta det föreslagna betalningsarrangemanget. När ett betalningsarrangemang görs, inkluderas alla skatteskulder som förfallit till betalning samt redan kända skatter som förfaller till betalning inom den närmaste framtiden. Efter det att betalningsarrangemanget har gjorts kan nya skatter som inte ingår i betalningsarrangemanget inte inkluderas i arrangemanget. Nya skatter som förfaller till betalning under betalningsarrangemanget ska betalas på förfallodagen eller mycket snart därefter, annars förfaller betalningsarrangemanget. Vid betalningsarrangemang amorteras de skatteskulder som ingår i betalningsprogrammet i regel i månatliga jämna poster. Endast privatpersoner kan ha längre amorteringsintervall. Betalning av den första amorteringsposten i ett betalningsarrangemang krävs alltid inom högst en månad efter det att betalningsarrangemanget har vidtagits.

Det faktum att skatter inte kan inkluderas i ett betalningsarrangemang efter det att arrangemanget har gjorts beror på bedömningen av hur tillfälliga betalningssvårigheterna är. Betalningsarrangemang är en åtgärd av engångsnatur med hjälp av vilken betalningssvårigheter ska fås under kontroll och nya skatter betalas i tid. Kravet på att amorteringarna ska inledas inom en månad efter det att betalningsarrangemanget har gjorts baserar sig på förutsättningen att den skattskyldige kan iaktta betalningsarrangemanget så att skatt inflyter mer sannolikt än genom andra indrivningsåtgärder.

Enligt 105 § 3 mom. i punktskattelagen kan Skatteförvaltningen på grund av exceptionella omständigheter oberoende av sökanden eller väsentligt nedsatt skattebetalningsförmåga eller av andra särskilda skäl på ansökan bevilja uppskov med betalning av skatt. Om det är fråga om punktbeskattning som hör till Tullens behörighet, behandlas ansökan om betalningsuppskov av Tullen. Uppskovet beviljas på villkor att säkerhet till ett belopp motsvarande uppskovsbeloppet ställs för betalningen. Uppskov kan emellertid beviljas utan krav på säkerhet, om det belopp som ska betalas är ringa eller uppskovstiden är kort eller av andra särskilda skäl. På skatt med vars betalning uppskov har beviljats tas ut ränta enligt vad som bestäms i 4 § i lagen om skattetillägg och förseningsränta (1556/1995). Uppskov kan dock beviljas utan ränta, om det vore uppenbart oskäligt att ta ut ränta. Enligt 4 mom. kan finansministeriet överta avgörandet av ett principiellt viktigt ärende.

Enligt 50 § 3 mom. i bilskattelagen kan Skatteförvaltningen av särskilda skäl på ansökan och på de villkor som finansministeriet bestämmer bevilja uppskov med betalningen av skatten. Transport- och kommunikationsverket avgör en ansökan som gäller skatt som verket har debiterat. Finansministeriet kan överta avgörandet av ett uppskovsärende. Ministeriet bestämmer då uppskovsvillkoren i sitt beslut med anledning av ansökan.

Enligt 61 § i fordonsskattelagen (1281/2003) kan Transport- och kommunikationsverket av särskilda skäl på ansökan och på de villkor som det bestämmer helt eller delvis bevilja befrielse från eller uppskov med betalning av fordonsskatt som betalats eller ska betalas, jämte ränta. Transport- och kommunikationsverket eller finansministeriet har rätt att av andra skattemyndigheter få uppgifter som behövs för att avgöra ett skattelättnadsärende. Tullen avgör ansökningar om skattebefrielse eller skatteuppskov som gäller sådan fast skatt och konsumtionsskatt som avses i fordonsskattelagens 38 §. Uppskov med betalning av skatt beviljas på de villkor som finansministeriet bestämt.

Enligt 31 § 2 mom. i bränsleavgiftslagen (1280/2003) kan Transport- och kommunikationsverket av särskilda skäl på ansökan bevilja uppskov med betalningen av bränsleavgift på de villkor som finansministeriet bestämmer. Finansministeriet kan överta avgörandet av ett uppskovsärende.

Finansministeriet har utfärdat en förordning om villkoren för anstånd med betalningen av vissa skatter (1044/2012). Förordningen tillämpas på betalningsuppskov som behandlas med stöd av bilskattelagen, fordonsskattelagen och bränsleavgiftslagen. Enligt 3 § i förordningen tas det på skatt, avgift eller motsvarande prestation, med vars betalning uppskov har beviljats, ut en ränta enligt vad som bestäms om förseningsränta i 4 § i lagen om skattetillägg och förseningsränta. Av särskilt vägande billighetsskäl kan uppskov dock beviljas utan ränta.

När det gäller företag som drabbats av ekonomiska svårigheter på grund av coronavirusepidemin är det motiverat att bedömningen av hur tillfälliga betalningssvårigheterna är och av vilket som är det lämpligaste sättet att driva in betalningarna görs på ett annat sätt än i normala fall. Om företagens försäljning minskar drastiskt, kan tryggandet av deras verksamhetsförutsättningar kräva en tillfällig period då skatter inte betalas alls.

2.2 Dröjsmålsränta och förseningsränta

Bestämmelser om dröjsmålsränta och om beräkning av den finns i 5 a och 5 b § i lagen om skattetillägg och förseningsränta. Enligt 5 a § 1 mom. beräknas dröjsmålsränta på obetald skatt som hör till tillämpningsområdet för lagen om skatteuppbörd och på skatt som påförs i samband med rättelse av beskattningen enligt 57 § i lagen om beskattningsförfarande (1558/1995). Dröjsmålsräntan är referensräntan enligt 12 § i räntelagen (633/1982) för den halvårsperiod som föregår kalenderåret i fråga förhöjd med sju procentenheter.

Enligt 5 b § 1 mom. beräknas dröjsmålsräntan på obetald skatt från den dag som följer på förfallodagen till den dag då skatten betalas.

På beräkningen av räntan vid uppskov med betalning av punktskatter, bilskatt, fordonsskatt eller bränsleavgift tillämpas 4 § i lagen om skattetillägg och förseningsränta. Enligt paragrafen beräknas på debiterad och obetald skatt som förfallit till betalning en förseningsränta som motsvarar den i 12 § räntelagen avsedda referensräntan för den halvårsperiod som föregår kalenderåret i fråga förhöjd med sju procentenheter, sammanlagt dock minst tre euro. Grunden för den ränta som tas ut för tiden för betalningsuppskov är alltså i regel densamma som den dröjsmålsränta som tillämpats i fråga om annan beskattning.

Enligt 12 § i räntelagen är den referensränta som avses i lagen den ränta som Europeiska centralbanken tillämpat vid den sista huvudsakliga refinansieringstransaktionen före den första kalenderdagen i varje halvårsperiod avrundad uppåt till närmast följande halva procentenhet. Den referensränta som gäller den första kalenderdagen i halvårsperioden i fråga ska tillämpas under de följande sex månaderna. Enligt 12 a § ska Finlands Bank i Finlands författningssamling utan dröjsmål publicera ett meddelande om den referensränta som avses i 12 § och dess giltighetstid.

Den referensränta som Finlands Bank meddelat för perioden 1.7–31.12.2019 är 0 procent (Finlands Banks meddelande om referensränta och dröjsmålsräntor, 792/2019). Den referensränta som meddelats för perioden 1.7.2019–31.12.2019 tillämpas vid beskattningen 1.1.2020–31.12 .2020. Den förseningsränta som avses i 4 § i lagen om skattetillägg och förseningsränta och den dröjsmålsränta som avses i 5 a § i den lagen är således 7 procent under perioden 1.1.2020–31.12.2020.

Vid betalningsarrangemang befrias den skattskyldige inte från betalning av dröjsmålspåföljder. För de skatter som ingår i ett betalningsarrangemang tas det för tiden för betalningsarrangemanget ut en dröjsmålsränta enligt 5 a § i lagen om skattetillägg och förseningsränta, som 2020 är 7 procent. Endast av synnerligen vägande billighetsskäl får betalningsarrangemang vidtas också så att dröjsmålsränta inte tas ut. Det är ytterst exceptionellt att dröjsmålsränta inte tas ut.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att dämpa de betalningssvårigheter som drabbat företagen till följd av spridningen av coronavirusepidemin och de restriktiva åtgärder som vidtagits för att skydda befolkningen. Till följd av coronavirusepidemin står många företag inför ekonomiska svårigheter på grund av stagnerande försäljning och kassaflöde. Situationen är svår särskilt för små och medelstora företag. Företagens ekonomiska svårigheter har en direkt inverkan på deras skattebetalningsförmåga. Om företagen inte kan betala skatterna i tid på förfallodagen, är Skatteförvaltningen skyldig att vidta indrivningsåtgärder enligt lagen om skatteuppbörd för att driva in skatterna. Betalningsarrangemang för skatter är en av de indrivningsåtgärder som enligt lagen om skatteuppbörd står till Skatteförvaltningens förfogande. Med hjälp av ett betalningsarrangemang kan ett företag som drabbats av tillfälliga betalningssvårigheter få mer betalningstid för skatterna.

Regeringen har som mål att underlätta situationen för företag som drabbats av ekonomiska svårigheter till följd av coronavirusepidemin och på så sätt undvika konkurser i annars livskraftiga företag. Propositionen hänför sig till regeringens åtgärder som syftar till att trygga arbetstillfällen och människors försörjning samt underlätta företagens ekonomiska situation.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att dröjsmålsräntan eller förseningsräntan på skatt som är föremål för betalningsarrangemang eller betalningsuppskov temporärt sänks med tre procentenheter. Den föreslagna ändringen är temporär och gäller skatt som förfallit till betalning den 1 mars 2020 eller därefter. Begränsningen av ändringens tillämpningstid hänför sig till spridningen av coronavirusepidemin och tillspetsningen av de ekonomiska svårigheter som den orsakat företagen under mars 2020. Den sänkta dröjsmålsräntan kan således gälla exempelvis mervärdesskatten för skatteperioden januari 2020 och förskottsinnehållningar som innehållits i februari 2020 och vars betalningsdag var den 12 mars 2020.

Den lägre räntan ska tillämpas på betalningsarrangemang och betalningsuppskov som har gjorts efter ikraftträdandet av lagen och i fråga om vilka ansökan görs senast den 31 augusti 2020. Avsikten är att ändringen ska vara temporär, och dess syfte är att hjälpa företag som drabbats av betalningssvårigheter att klara av den plötsliga stagnationen i kassaflödet till följd av coronavirusepidemin. Eftersom det är fråga om en betydande avvikelse från dröjsmålsräntan eller förseningsräntan på andra skatteskulder, är den föreslagna bestämmelsen temporär och kan i praktiken tillämpas på skatter som förfaller till betalning under en sexmånadersperiod (1.3.2020–31.8.2020).

Samtidigt som dröjsmålsräntan sänks temporärt lindrar Skatteförvaltningen villkoren för betalningsarrangemang genom egna åtgärder. Åtgärderna hänför sig bland annat till tidtabellen för betalningsposterna i betalningsprogrammet samt möjligheten att inkludera nya skatter i ett betalningsarrangemang som är i kraft. Den första posten i betalningsprogrammet ska till exempel kunna förläggas till tre månader från det att ansökan om betalningsarrangemang gjordes. Detta gör det lättare för företag att klara av en akut kassakris, i och med att den första betalningsposten i betalningsprogrammet till skillnad från nuläget är längre fram än en månad från det att ansökan om betalningsprogrammet gjordes. Dessutom ska det under den värsta perioden av epidemin vara möjligt att i betalningsprogrammet i efterhand inkludera skatter som förfallit till betalning efter det att betalningsprogrammet har gjorts. För närvarande förfaller betalningsprogrammet, om det under betalningsprogrammets gång uppstår en ny skatteskuld för den skattskyldige.

Den lagändring som föreslås i propositionen och Skatteförvaltningens ändringar i förfarandet vid betalningsarrangemang bildar en helhet som underlättar den svåra situationen för företag som drabbats av betalningssvårigheter. Syftet med ett flexiblare förfarande är att göra det möjligt för annars livskraftiga företag att undvika konkurs och i slutändan också klara av sina skatteförpliktelser med hjälp av den betalningstid som betalningsarrangemanget medför.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

4.2.1.1 Konsekvenser för företagen

Syftet med propositionen är att underlätta situationen för företag som drabbats av betalningssvårigheter på grund av coronavirusepidemin. Propositionen har, tillsammans med regeringens övriga åtgärder till stöd för företagen, som mål att hjälpa företagen klara sig igenom krisen och på så sätt undvika konkurser. Coronavirusepidemi och de begränsande åtgärder som vidtas för att skydda befolkningen orsakar allvarliga svårigheter i synnerhet för små och medelstora företag. Syftet med att lindra villkoren för betalningsarrangemang och sänka dröjsmålsräntorna på skatter som ingår i betalningsarrangemang är att underlätta situationen för de företag som har det svårast.

4.2.1.2 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Vid bedömningen av propositionens ekonomiska konsekvenser har man beaktat både den föreslagna lagändringen om sänkning av dröjsmålsräntan i samband med betalningsarrangemang och Skatteförvaltningens lindringar av de villkor som gäller förfarandet vid betalningsarrangemang. Dessa åtgärder utgör tillsammans en helhet som syftar till att underlätta situationen för företag som drabbats av betalningssvårigheter och på så sätt undvika konkurser i annars livskraftiga företag. Det är inte möjligt att enbart bedöma vilka konsekvenser den föreslagna sänkningen av dröjsmålsräntan har för den offentliga ekonomin utan att samtidigt beakta Skatteförvaltningens ändringar i förfarandet.

Skatteförvaltningen gjorde år 2019 betalningsarrangemang för cirka 40 000 skattskyldiga. Av dessa var cirka 29 000 enskilda kunder och cirka 9 000 aktiebolag. I genomsnitt uppgick skatterna i ett betalningsarrangemang till cirka 11 800 euro. Beloppet varierade dock avsevärt beroende på den skattskyldiges juridiska form. Betalningsarrangemangen för enskilda kunder uppgick i genomsnitt till 4 500 euro, medan betalningsarrangemangen för aktiebolag i genomsnitt omfattade skatter till ett belopp av cirka 29 000 euro. I fjol gjordes betalningsarrangemang för sammanlagt cirka 540 miljoner euro, varav ungefär hälften gällde mervärdesskatt. Det näst största belopp som omfattades av betalningsarrangemang gällde förskottsinnehållningar och enskilda kunders inkomstskatter. I betalningsprogrammen ingick i genomsnitt 10,5 betalningsposter. Det vanligaste var dock att betalningsarrangemangen var 12 eller 24 månader långa.

Uppskattningen av hur de föreslagna ändringarna i dröjsmålsräntan och förfarandet vid betalningsarrangemang inverkar på antalet betalningsarrangemang och på det sammanlagda beloppet av de skatter som omfattas av betalningsarrangemang kan inte utgå från uppgifterna om de betalningsarrangemang som gjordes i fjol. De verksamhetsvillkor för företagen som uppstått på grund av coronavirusepidemin är alldeles exceptionella, och det går inte att med säkerhet förutse hur krissituationen kommer att utvecklas eller hur länge den kommer att vara. Detta gör det mycket svårt att bedöma konsekvenserna av de föreslagna ändringarna. Det är till exempel omöjligt att bedöma hur många företag som kommer att ty sig till betalningsarrangemang i

denna krissituation. Det finns heller inget material som skulle kunna användas som underlag för beräkningar av propositionens konsekvenser.

Under finanskrisen 2008 och 2009 infördes i Sverige ett temporärt förfarande vid uppskov med betalningen av förskottsinnehållningar och andra arbetsgivarprestationer, vilket till vissa delar påminner om de ändringar i förfarandet som nu föreslås i Finland. Då utnyttjades möjligheten till uppskov av företag som stod för totalt sju procent av lönesumman inom den privata sektorn. I Sverige har det föreslagits att en motsvarande bestämmelse ska tillämpas också nu i samband med coronavirusepidemin. Konsekvensbedömningarna av det aktuella lagförslaget i Sverige baserar sig på att betalningsuppskovet också nu skulle gälla sju procent av de skatter och betalningar som är föremål för uppskov.

Vid betalningsarrangemang får den skattskyldige mer betalningstid för skatterna i arrangemanget. Ur skattetagarnas synvinkel innebär detta att skatterna redovisas senare. Vid betalningsarrangemang kan den skattskyldige få en betalningstid på högst 24 månader. I och med betalningsarrangemangen överförs skatteinkomster för 2020 till åren 2021 och 2022. Det är alltså inte fråga om att skatteinkomsterna helt skulle utebli. Betalningsarrangemang är dock förknippade med en risk för att den skattskyldige inte lyckas följa betalningsprogrammet. Ju längre betalningsprogrammet är, desto större är risken. Om ett företag som varit föremål för betalningsarrangemang går i konkurs, uteblir skatteinkomsterna slutgiltigt. Det huvudsakliga målet med de föreslagna ändringarna är dock att försöka förhindra att företag går i konkurs. Utan ändringar i förfarandet vid betalningsarrangemang skulle flera företag sannolikt gå i konkurs.

Det är mycket svårt att bedöma vilka konsekvenser sänkningen av dröjsmålsräntan och lindringen av villkoren vid betalningsarrangemang och betalningsuppskov har för skatteinkomsterna. I denna exceptionella situation är det mycket svårt att förutsäga både skatteinkomsterna för hela året och den månatliga tidpunkten för dem. Dessutom vet man inte hur många skattebetalare som skulle söka sig till betalningsarrangemang och betalningsuppskov. Med hänvisning till det exempel från Sverige som beskrivs ovan baserar sig konsekvensbedömningen på att 10 procent av skatterna hos företag inom den privata sektorn kommer att omfattas av förfarandena. Den andel som beräkningen baserar sig på är något högre än den andel på 7 procent som använts i beräkningarna i Sverige, eftersom den dröjsmålsränta som tas ut i Finland är något lägre än motsvarande räntepåföljd i Sverige. Det bedöms därför att det är något lättare för betalarna att söka sig till förfarandena.

Om 10 procent av skatterna blir föremål för betalningsarrangemang, beräknas skatteinkomsterna för 2020 minska med sammanlagt cirka 1 406 miljoner euro. Statens skatteinkomster minskar då med cirka 766 miljoner euro, kommunernas med cirka 552 miljoner euro, församlingarnas med cirka 30 miljoner euro och Folkpensionsanstaltens med cirka 58 miljoner euro. Skatteinkomsterna för 2021 beräknas i motsvarande grad öka med 1 406 miljoner euro. Statens skatteinkomster ökar då med cirka 766 miljoner euro, kommunernas med cirka 552 miljoner euro, församlingarnas med cirka 30 miljoner euro och Folkpensionsanstaltens med cirka 68 miljoner euro. Till följd av ändringen beräknas det åren 2020 och 2021 inflyta cirka 60 miljoner euro i ränta på basis av de skatter som omfattas av betalningsarrangemang. Tabellen nedan innehåller en uppskattning av konsekvenserna för hur de olika skatteslagen inflyter.

	Skatteinkomster		Ränteinkomster		Sammanlagt	
Sänkning vid betalningsarrangemang	**2020**	**2021**	**2020**	**2021**	**2020**	**2021**
Räntor i nuvarande betalningsarrangemang	0	0	-4	0	-4	0
Förskottsinnehållning	-579	579	6	21	-573	600
- Staten	*-77*	*77*	*0*	*3*	*-77*	*80*
- Kommunerna	*-427*	*427*	*5*	*15*	*-422*	*442*
- Församlingarna	*-30*	*30*	*1*	*1*	*-29*	*31*
- Folkpensionsanstalten	*-45*	*45*	*0*	*2*	*-45*	*47*
Inkomstskatt för samfund	-139	139	1	5	-138	144
- Staten	*-94*	*94*	*1*	*3*	*-93*	*97*
- Kommunerna	*-45*	*45*	*0*	*2*	*-45*	*47*
Mervärdesskatt	-571	571	6	20	-565	591
Skatt på försäkringspremie	-24	24	0	1	-24	25
Arbetsgivares sjukförsäkringsavgift	-13	13	0	1	-13	14
Fastighetsskatt	-80	80	0	3	-80	83
Sammanlagt	**-1 406**	**1 406**	**9**	**51**	**-1 397**	**1 457**

När det gäller punktskatter, bilskatt och fordonsskatt är konsekvenserna sannolikt små. En stor del av punktskatterna inflyter från stora företag som i allmänhet betalar punktskatterna i tid och som inte hör till dem som löper störst risk att drabbas av betalningssvårigheter. Skatterna gäller dessutom delvis sådana produkter vars efterfrågan inte påverkas särskilt mycket av pandemin. Också i fråga om bilskatten och fordonsskatten kan konsekvenserna bli mindre än beräknat. Största delen av dem som betalar fordonsskatt är privathushåll. I stället för att ty sig till betalningsuppskov kan man redan nu dela upp betalningen av fordonsskatten i högst fyra betalningsposter. Betalningsuppskoven blir oftast kortvariga.

Om man även i fråga om punktskatter, bilskatt och fordonsskatt antar att 10 procent av skatteinkomsterna omfattas av detta förfarande, leder sänkningen vid uppskov med betalningen av dessa skatter till att skatteinkomsterna år 2020 minskar med cirka 275 miljoner euro. Skatteinkomsterna för 2021 ökar då utifrån motsvarande antaganden med cirka 275 miljoner euro. Dessa förändringar gäller endast statens skatteinkomster. Då kommer det 2020 och 2021 till följd av ändringen att inflyta cirka 11 miljoner euro i ränta på basis av de skatter som berörs av betalningsuppskov.

Den minskning av skatteinkomsterna som följer av sänkningen av dröjsmålsräntan och av lindringen av villkoren för förfarandet vid betalningsarrangemang och förfarandet vid betalningsuppskov infaller under mars–augusti 2020. På motsvarande sätt kommer ökningen av skatteinkomsterna att infalla under tiden från september 2020 till september 2021, om betalningsarrangemangen är 12 månader långa. Om en del av betalningsarrangemangen varar längre än 12 månader, infaller ökningen av skatteinkomsterna under åren 2020, 2021 och 2022.

Om 20 procent av skatterna omfattas av förfarandet vid betalningsarrangemang och förfarandet vid betalningsuppskov, minskar skatteinkomsterna för 2020 med sammanlagt 2 794 miljoner euro och ökar skatteinkomsterna för 2021 på motsvarande sätt med 2 914 miljoner euro inklusive inkomsterna från dröjsmålsräntan. I konsekvensbedömningen har man inte beaktat möjligheten att en del av de företag som söker sig till betalningsarrangemang kan gå i konkurs, varvid den uppskjutna skatten inte betalas. I konsekvensbedömningen har man inte heller beaktat att det är sannolikt att en del av de skatter som kommer att omfattas av betalningsarrangemang i vilket fall som helst inte betalas i tid på grund av att betalarna drabbas av betalningssvårigheter.

Konsekvensbedömningarna ovan är förenade med betydande osäkerhet eftersom det är fråga om en exceptionell situation. Finansministeriet följer tillsammans med Skatteförvaltningen noga med hur beloppet av de skatter som ingår i betalningsarrangemang utvecklas och hur ändringarna påverkar redovisningen av skatterna till skattetagarna.

De skatteinkomster från kommunalskatt, fastighetsskatt och inkomstskatt för samfund som kommunerna förlorar till följd av propositionen kompenseras till nettobelopp via statsandelssystemet. Enligt uppskattningen ovan uppgår den skatt som ska kompenseras år 2020 till sammanlagt 547 miljoner euro. Av detta belopp är 422 miljoner euro kommunalskatt. Den andel som utgörs av inkomstskatt för samfund är 45 miljoner euro och fastighetsskatt 80 miljoner euro. En separat proposition om ändring av statsandelarna lämnas till riksdagen. Eftersom det är fråga om att skatteinkomster från 2020 överförs till senare år, kommer ökningen av skatteinkomsterna 2021 att i motsvarande utsträckning återkrävas via statsandelssystemet. Det bedöms att de statsandelar som återkrävs kommer att uppgå till sammanlagt 572 miljoner euro. Av detta belopp är 442 miljoner euro kommunalskatt. Den andel som utgörs av inkomstskatt för samfund är 47 miljoner euro och fastighetsskatt 83 miljoner euro. I beloppen ingår de skatter som omfattas av betalningsarrangemang och som redovisas till kommunerna 2021 samt de dröjsmålsräntor på dem som också redovisas till kommunerna.

4.2.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Den ekonomiska krissituationen och de föreslagna ändringarna ökar efterfrågan på betalningsarrangemang för skatter. Den ökade efterfrågan på betalningsarrangemang leder dessutom till en ökning av arbetsmängden hos Skatteförvaltningen och Transport- och kommunikationsverket.

5 Specialmotivering

4 §. *Förseningsränta*. Paragrafen innehåller bestämmelser om ränta på sådan debiterad obetald skatt som inte hör till tillämpningsområdet för lagen om skatteuppbörd och som förfallit till betalning. Det föreslås att nya 3 och 4 mom. temporärt fogas till paragrafen. I det föreslagna *3 mom.* föreskrivs det att den förseningsränta för tiden efter förfallodagen som beräknas på skatt eller betalning som är föremål för uppskov enligt punktskattelagen, bilskattelagen, fordonsskattelagen eller bränsleavgiftslagen är referensräntan enligt 12 § i räntelagen för den halvårsperiod som föregår kalenderåret i fråga förhöjd med fyra procentenheter, sammanlagt dock minst tre euro. Det är fråga om en avvikelse från 1 mom., enligt vilket förseningsräntan motsvarar den i 12 § i räntelagen avsedda referensräntan för den halvårsperiod som föregår kalenderåret i fråga förhöjd med sju procentenheter, sammanlagt dock minst tre euro.

Den lägre förseningsräntan i samband med betalningsuppskov beräknas på skatter och betalningar som förfallit till betalning den 1 mars 2020 eller därefter, vilket föreskrivs i det föreslagna *4 mom.* Bestämmelsen ska tillämpas på sådana uppskov i fråga om vilka ansökan lämnas in under lagens giltighetstid, det vill säga senast den 31 augusti 2020. Den lägre förseningsräntan ska tillämpas under hela betalningsprogrammet, även på de betalningsposter som förfaller till betalning efter den 31 augusti 2020.

5 e §. *Dröjsmålsränta på skatt som är föremål för betalningsarrangemang*. Det föreslås att det till lagen om skattetillägg och förseningsränta fogas en ny temporär 5 e §. I den föreslagna paragrafens *1 mom.* föreskrivs det att den dröjsmålsränta för tiden efter förfallodagen som beräknas på skatt som är föremål för betalningsarrangemang enligt 41 § i lagen om skatteuppbörd är referensräntan enligt 12 § i räntelagen för den halvårsperiod som föregår kalenderåret i fråga förhöjd med fyra procentenheter. Bestämmelsen utgör ett undantag till huvudregeln i 5 a §,

enligt vilken dröjsmålsräntan är referensräntan enligt 12 § i räntelagen förhöjd med sju procentenheter.

Den föreslagna bestämmelsen är tillämplig på betalningsarrangemang som gäller skatter som hör till tillämpningsområdet för lagen om skatteuppbörd. Betalningsarrangemang kan således vara förknippade med en lägre dröjsmålsränta exempelvis när det handlar om mervärdesskatt eller arbetsgivares förskottsinnehållning. Tillämpningen av bestämmelsen begränsas inte enligt grupp av skattskyldiga. Den lägre dröjsmålsräntan kan därmed tillämpas på såväl fysiska personers som företagskunders betalningsarrangemang. Bestämmelsen är inte tillämplig på dröjsmålsränta som beräknas på skatt som påförs i samband med rättelse av beskattningen enligt 57 § i lagen om beskattningsförfarande. Om sådana skatter ingår i betalningsarrangemanget, bestäms dröjsmålsräntan i fråga om dem enligt huvudregeln i 5 a § 1 mom.

Bestämmelsen om en lägre dröjsmålsränta i samband med betalningsarrangemang föreslås gälla skatter som har förfallit eller förfaller till betalning den 1 mars 2020 eller därefter. Bestämmelsen ska tillämpas på betalningsarrangemang i fråga om vilka ansökan lämnas in senast den 31 augusti 2020. Den lägre dröjsmålsräntan ska tillämpas under hela betalningsprogrammet. Bestämmelsen tillämpas alltså på dröjsmålsräntan också till den del posterna i betalningsprogrammet förfaller efter den 31 augusti 2020.

Om exempelvis ett aktiebolag ansöker om betalningsarrangemang den 30 april 2020 och bolaget beviljas betalningsarrangemang i tolv månader (den 31 maj 2020 till den 30 april 2021), beräknas dröjsmålsräntan på skatterna i betalningsposterna utifrån den lägre procenten under hela programmet.

6 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Skatteförvaltningen får enligt 43 § 4 mom. i lagen om skatteuppbörd meddela närmare föreskrifter om vidtagande av betalningsarrangemang, om betalningstid, om säkerhet för tryggande av betalningsarrangemang och om förfarandet i övrigt vid betalningsarrangemang. Skatteförvaltningen har med stöd av det nämnda bemyndigandet utfärdat ett beslut om förfarande vid betalningsarrangemang.

Genom att ändra sitt beslut kan Skatteförvaltningen genomföra åtgärder som lindrar villkoren för betalningsarrangemang.

Finansministeriets förordning om villkoren för anstånd med betalningen av vissa skatter är rätt vag till sitt innehåll och ger skattemyndigheterna möjlighet att flexibelt besluta om villkoren för uppskov med betalningen av bilskatt, fordonsskatt och bränsleavgift. Förordningen behöver inte ändras för att betalningsuppskoven ska kunna underlättas.

Ändringarna i skattemyndigheternas förfarande avses vara i kraft samtidigt som den föreslagna lagändringen.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt. Lagen föreslås vara temporär och gälla till den 31 augusti 2020.

8 Förhållande till andra propositioner

8.1 Samband med andra propositioner

Propositionen har samband med regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice, som avses bli överlämnad till riksdagen samtidigt med denna proposition.

8.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionens minskande effekt på inkomstposterna för 2020 är 766 miljoner euro. Effekterna beaktas i den andra tilläggsbudgetpropositionen.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om temporär ändring av lagen om skattetillägg och förseningsränta

I enlighet med riksdagens beslut

fogas temporärt till 4 § i lagen om skattetillägg och förseningsränta (1556/1995), sådan paragrafen lyder i lagarna 346/2002 och 20/2018, nya 3 och 4 mom. samt till lagen temporärt en ny 5 e § som följer:

4 §

Förseningsränta

— —

Den förseningsränta för tiden efter förfallodagen som beräknas på skatt eller betalning som är föremål för uppskov enligt 105 § 3 mom. i punktskattelagen (182/2010), 50 § 3 mom. i bilskattelagen (1482/1994), 61 § 1 mom. i fordonsskattelagen (1281/2003) eller 31 § 2 mom. i bränsleavgiftslagen (1280/2003) är med avvikelse från 1 mom. referensräntan enligt 12 § i räntelagen för den halvårsperiod som föregår kalenderåret i fråga förhöjd med fyra procentenheter, sammanlagt dock minst tre euro.

Förseningsräntans belopp beräknas i enlighet med 3 mom., om den skatt eller betalning som är föremål för uppskov har förfallit till betalning den 1 mars 2020 eller därefter.

5 e §

Dröjsmålsränta på skatt som är föremål för betalningsarrangemang

Den dröjsmålsränta för tiden efter förfallodagen som beräknas på skatt som är föremål för betalningsarrangemang enligt 41 § i lagen om skatteuppbörd är referensräntan enligt 12 § i räntelagen för den halvårsperiod som föregår kalenderåret i fråga förhöjd med fyra procentenheter.

Dröjsmålsräntans belopp beräknas i enlighet med 1 mom., om den skatt som är föremål för betalningsarrangemang har förfallit till betalning den 1 mars 2020 eller därefter.

———

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 augusti 2020.

Lagen tillämpas på betalningsarrangemang och betalningsuppskov som har gjorts under lagens giltighetstid. Lagen tillämpas också på betalningsarrangemang och betalningsuppskov i fråga om vilka ansökan har gjorts under lagens giltighetstid.

———

Helsingfors den 2 april 2020

RP 33/2020 rd

Statsminister

Sanna Marin

Finansminister Katri Kulmuni